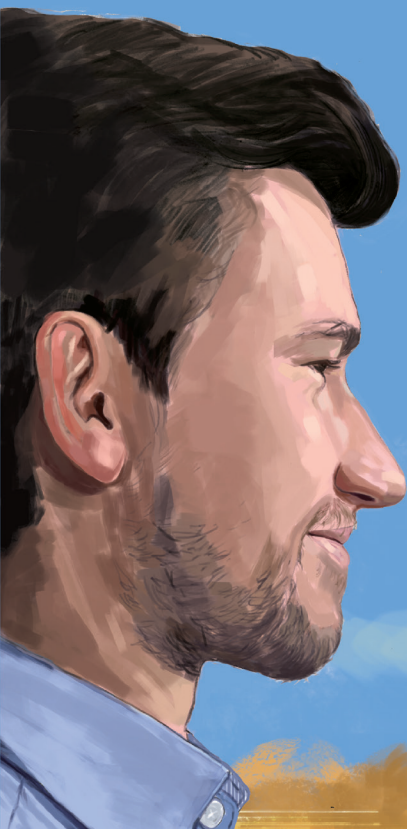

Ilustrovala
Toy_Box

Neštěkej na svého psa

Manuál láskyplné
a efektivní výchovy

Tomáš Nushart

Jan Melvil
publishing

Tomáš Nushart
NEŠTĚKEJ NA SVĚHO PSA
Manuál láskyplné a efektivní výchovy

Copyright © Tomáš Nushart, 2022. All rights reserved.
Illustrations © Toy_Box, 2022. All rights reserved.

V edici Briquet vydalo nakladatelství Jan Melvil Publishing v Brně roku 2022. Žádná část této knihy nesmí být nijak použita či reprodukována bez písemného svolení, s výjimkou případů krátkých citací jako součástí kritických článků a recenzí.

Odpovědná redaktorka Lenka Čížková
Odborná spolupráce Jakub Beran, Ivana Grešová, David Hanzlíček, František Šusta
Jazyková redaktorka Irena Hanušová
Redakční spolupráce Tomáš Baránek
Šéfredaktor Marek Vlha
Grafická úprava a sazba David Dvořák
Ilustrace Toy_Box
Ilustrace na obálce Toy_Box
Obálka David Dvořák
Jazyková korektura Vilém Kmuníček
Tisk a vazba PBTisk, a. s., Příbram

Vydání první
Jan Melvil Publishing, 2022
Všechny naše knihy najdete
na www.melvil.cz.

Chyby a připomínky: melvil.cz/chyby
Recenze a pochvaly: melvil.cz/kniha-nestekej, libisemi@melvil.cz
Kniha vychází také elektronicky a jako audiokniha.

ISBN 978-80-7555-167-2

Bailymu

Bailymu, voříškovi z útulku, který definitivně odšpuntoval mou trenérskou kariéru. Stejně jako všem ostatním psům, aby se s námi měli lépe. Oni jsou našimi nejlepšími přáteli po mnoho tisíc let, je na čase, abychom se jejich nejlepšími přáteli stali také my.

Obsah

Úvod	13
1/ Teorie, která už neplatí	21
„Musíš bejt vůdce smečky“ nestačí	26
Moderní trénink je věda i psina	28
Válení v posteli	33
Vrčení a štěkání	36
Procházení dveřmi	39
Loudění u stolu	41
Sahání do misky	44
Hra na přetahovanou	46
Sluníčkáři, piškotáři a pozitivní matky	47
<i>Výběr psa</i>	50

2/ O čem je moderní trénink	57
Klasické a operantní podmiňování	60
Vychovaný, nebo zlomený?	65
Co je etické a co už ne?	66
Třeba ho jen bolí zuby	72
Úprava spouštěčů	73
Moderní trénink se obejde bez hole	75
Trénink je o páníčkoví	78
<i>Psi a děti</i>	79
3/ Jdeme trénovat	83
Sedni, nebo raději lehni	86
Odměna podle psího gusta	87
Řeč těla	88
Žebříček odměn	90
Pamlsky a pamlskovník	93
Hurá, jdeme na to!	94
Marker, bridge, klikr	96
Naklikání	99
Přidání slovního povelu	100

Dialog o pěti větách	101
Teď se mu nějak nechce	102
Kritéria, kritéria, kritéria	103
Nezapomínejte na radost: pejskovu i svou	106
<i>Psi a kočky</i>	108
4/ Jak na základní povely	111
Pozornost a signál o konci tréninku	113
Oční kontakt	118
Přivolání	119
Přivolávací hry	122
„Lehni“	125
Klid na dece	128
Nose touch	132
„Drž“ a „pust“	136
Targety a pivoty	139
Chůze u nohy	143
Odložení brady	145
Chytání postroje	149
Nulová varianta chování	150
Kolik povelů a jak trénovat	152

<i>Oblíbené psí aktivity</i>	154
5/ Řešíme problémové chování	161
Tahání na vodítku	163
Přivolání v náročnějších situacích	167
Signál pro nouzové přivolání	170
Procházka bez stresu	172
Jen se dívej	175
Nasazování postroje	178
Nasazování náhubku	181
Sám doma	183
Strach z lidí	188
Strach ze zvuků	190
Skákání na lidi	193
Kontakt s jinými psy	197
<i>Černá listina</i>	201
Klik	204
Poděkování	205
Poznámky	207

„Velikost národa a jeho mravní rozvoj lze vyčíst ze způsobu,
jakým zachází se zvířaty.“

—MAHÁTMA GÁNDHÍ

Úvod

Při pořizování akvariálních rybiček většinou řešíme, jaké by měly mít akvárium, jak ho vybavit a čistit, jaké rostliny a kameny do něj dát, čím rybičky krmit, jak jednotlivé druhy vzájemně kombinovat a spoustu dalších věcí. Když si ale pořizujeme psa, většinou kromě krmení a očkování neřešíme nic. Řekneme si: „To zvládnem, vždyť je to jen pes.“

Pak se ale nestačíme divit, když nový člen domácnosti okusuje sedačku, skáče na návštěvy a honí kočku po domě. Z malého štěňátka časem vyroste dospělý pes – živočich s vlastními potřebami, které nemusí vždy odpovídat našim představám. Chování, které nám u štěněte přišlo roztomilé, nám najednou u třicetikilového labradora vadí. Obvykle pak saháme po metodách založených na trestu, protože taková výchova je u nás hluboce zakořeněná. Skáče na vás pes? Oukej, zmáčkněte mu přední tlapky, přišlápněte zadní, kterými stojí na zemi, postříkejte ho rozprašovačem na kytky, zakřičte na něj, štípněte ho nebo strhněte vodítkem k zemi... Dělá se to tak přece už

desítky let. Ach jo, opravdu chceme vychovávat nejlepšího přítele člověka tímto způsobem? Divím se, že nás za to psi nekoušou častěji.

Psi nám odpouštějí velmi hrubé zacházení, a jak říká kolega trenér František Šusta, jsou snad jediným živočišným druhem na světě, který si vědomě přijde pro trest. Tím nám bezděčně umožňují, abychom se k nim chovali, jak nás zrovna napadne, a nad svými metodami moc nepřemýšleli. Existují ale i jiné způsoby výchovy, které respektují fakt, že pes je živočich, který má své vlastní potřeby stejně jako rybičky v akváriu. Nebo jako kočka.

Představte si, že budete místo psa trénovat kočku. Chcete jí vysvětlit třeba přivolání. Jak to udělat, aby neodešla nebo vás rovnou nepoškrábala? Ani vás nenapadne uplatňovat tresty, naopak intuitivně zapojíte spoustu odměn. To samé platí o tréninku lachtana. Představte si, že jste ve výběhu s lachtanem, což je fakt velké zvíře – dospělý samec váží kolem půl tuny. Ani toho nejzarytějšího vůdce smečky by v takové situaci nenapadlo začít lachtana cepovat tresty, nepochybně by k tomuto zvířeti přistupoval s respektem. Zkusme psy trénovat spíš jako kočku nebo lachtana.

Nebo jako draka! Když se chce mladý viking Škyták ve filmu *Jak vycvičit draka* sblížit s Bezzubkou, nepoužívá vůbec špatné metody. Zjistí, které odměny má drak nejraději, a přinese mu koš plný ryb. Dává tím najevo, že se ho Bezzubka nemusí bát, ba naopak, že jeho

přítomnost vždycky znamená něco dobrého. Škyták dokonce řeší zdravotní stav svého mazlíčka, když mu spravuje část kormidla na ocase. Kdyby u nás bylo obecné povědomí o tréninku zvířat na podobné úrovni jako ve zmíněném animáku, nemusel bych tuhle knížku psát a byl bych spokojený.

* * *

Jsme národem pejskařů. V počtu psů připadajících na jednoho obyvatele v Evropě vedeme. Téměř každý majitel psa má na jeho výcvik svůj názor a velká část z nich si myslí, že naprostým základem je být vůdce smečky. Toto přesvědčení bohužel sdílí i nemálo trenérů. V této knize se dozvíte, proč to není pravda a co je podstatou moderního tréninku zvířat.

V první kapitole, která vyvrací mýty spojené se smečkovou teorií, se mimo jiné dozvíte, proč byste psovi neměli sahat do misky, když zrovna jí, proč může pes na gauč i do postele, pokud to tak chcete, nebo proč bychom ho nikdy neměli trestat za štěkání nebo vrčení a co jiného v daných situacích dělat.

Ve druhé kapitole se zaměříme na to, proč byste se měli vydat cestou moderního tréninku, který staví na pozitivních metodách, a zodpovíme si spoustu důležitých otázek: Proč potřebujeme být pro psy srozumitelní? Jaký je rozdíl mezi vychovaným a zlomeným psem,

jaký mezi klasickým a operantním podmiňováním a jak to všechno ovlivňuje každodenní soužití s vaším psem a jeho výcvik? A pokusíme se zodpovědět i naprosto zásadní otázku, co je v tréninku zvířat etické a co už je za hranou.

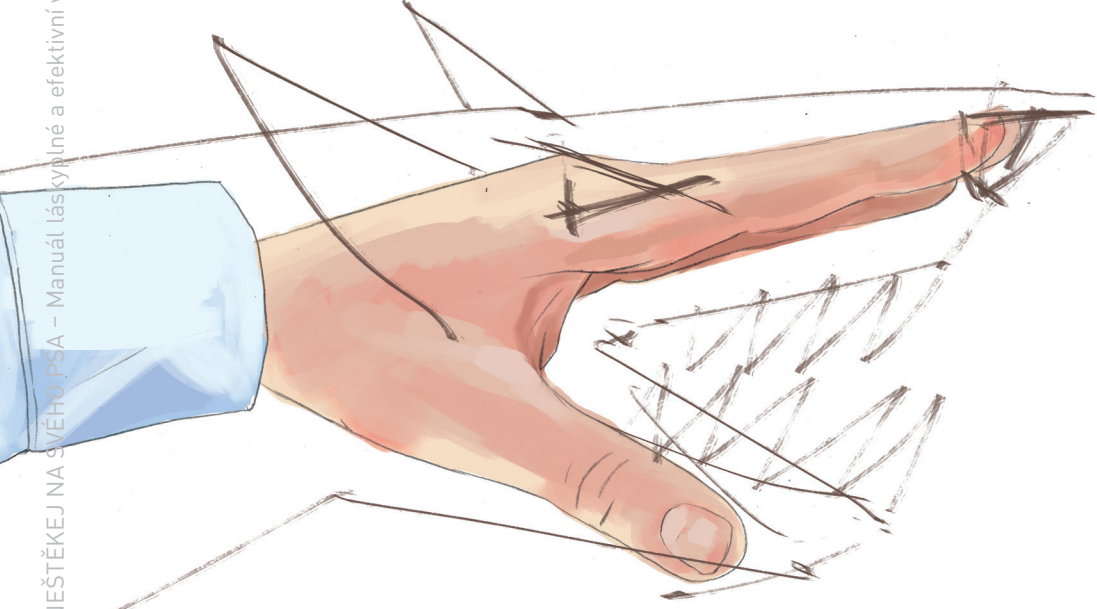
V dalších dvou kapitolách se dočtete o nejdůležitějších povelch a žádoucích typech chování – vždy konkrétně popíšu, jak s jejich tréninkem začít a jak postupně pracovat na tom, aby daný povel fungoval i jinde než jen doma v obýváku. Mimo klasické „sedni“, „lehní“, chůze u nohy a přivolání probereme i další dovednosti, například trénink pozornosti nebo klidu na dece. Zjistíte, jak svého psa naučit *nose touch*, povely „drž“ a „pusť“ nebo odložení brady; ten se vám může hodit například při veterinární manipulaci nebo otírání tlapek.

A na závěr si osvojíte principy, které vám pomohou v typických problémových situacích, jako je tahání na vodítku, strach ze samoty, zvuků nebo lidí, skákání na lidi nebo ignorování přivolání. Pojdme si teď ukázat, jak psí potřeby respektovat a využívat je ve výchově, aby nám to soužití v lidském světě pěkně klapalo.

Volně šířitelná ukázka z knihy NEŠTĚKEJ NA SVĚHO PŮSA – Manuál láskyplné a efektivní výchovy

Teorie, která už neplatí

Zeptejte se deseti lidí ve svém okolí, jak vychovávat psa, a vsadím se, že alespoň sedm z nich vám řekne něco ve smyslu: „Musíš bejt vůdce smečky.“ A co je horší, zeptejte se deseti psích trenérů ve svém okolí, a vsadím se, že minimálně polovina z nich vám potvrdí, že právě takhle myšlenka je základem tréninku psů. Jenže to tak vůbec není.

Takzvaná smečková teorie si žije tak trochu vlastním životem. Nemá přesnou definici a těžko bychom pátrali po jejím původu, protože nevychází z jedné konkrétní studie ani od jednoho konkrétního autora. V průběhu 20. století vědci pozorovali chování vlků žijících převážně v zajetí a následně z toho vyvozovali určité závěry. Takto nastavené podmínky výzkumu jsou ale poněkud nešťastné, vlci se totiž chovají jinak v zajetí a jinak ve volné přírodě. V 70. letech pak americký biolog David Mech, jehož publikace o životě vlků patří k těm nejzásadnějším, poprvé použil pojem alfa samec (alfa vlk).

Problém nastal v okamžiku, kdy si poznatky z těchto výzkumů našly cestu do oblasti výcviku psů. Začalo se pracovat s pojmy jako

„alfa samec“ nebo „dominantní hierarchie“ ve vztahu k psům a jejich páníčkům bez ohledu na rozdíly mezi vlkem a psem nebo mezi člověkem a psem. Neřešily se odlišnosti v chování vlků ve volné přírodě a v zajetí nebo chování smečky, jejíž členové jsou si navzájem příbuzní, a smečky, jejíž členové si příbuzní nejsou. A to celé vedlo k nesmyslnému používání trestů, protože člověk přece musí být alfa samcem. Smečková teorie se většinou opírá o následující tři pilíře:

- Pes se vyvinul z vlka, takže se chová jako vlk.
- Vlci spolu neustále bojují o dominantní postavení ve smečce.
- My lidi se psy fungujeme jako smečka, takže bychom měli uplatňovat stejné hierarchické uspořádání.

Kdyby jen jeden z těchto tří předpokladů nebyl pravdivý, teorie by se zhroutila jako domeček z karet. Pravdivý přitom není ani jeden! Pes se z vlka sice s největší pravděpodobností vyvinul, ale dělí je asi patnáct tisíc let domestikace a šlechtění. Tedy dlouhé období vybírání těch jedinců, kteří s námi chtějí nejvíce spolupracovat a jsou z našeho pohledu „nejhodnější“. Oproti vlkům si většina dnešních psů například ponechává do dospělosti takzvané juvenilní znaky, což znamená, že se i v dospělosti chovají spíše jako štěňata. Vyzývají ke hře, lehají si na záda, olizují nám nos a podobně. Představte si třeba takového

francouzského buldočka. Přijde vám, že vypadá nebo se snad chová jako vlk? Asi ne, že? Tak prosím, jednou pro vždy zapomeňme na to, že se psi chovají stejně jako vlci.

Druhý bod smečkové teorie hlásá, že vlci spolu neustále svádějí souboje o hierarchické postavení. Jenže předmětem většiny pozorování nebyla smečka, ale uměle vytvořená skupina nepříbuzných vlků na ohraničeném území (typicky v zoo), což pro ně není přirozené. Nebojovali spolu o postavení, aby si dokázali, že jeden je drsnější než ten druhý, ale spíš o zdroje nutné k životu. Ve volné přírodě se smečka vlků většinou skládá z příbuzných jedinců a funguje jako rodina. Když vlci nemají dostatek jídla, nechávají nejdříve nažrat svá mláďata, aby přežila a zachovala se genetická linie. Ve volné přírodě tak u vlků nebyly pozorovány víceméně žádné boje o dominanci.¹

A třetí bod, podle něhož bychom měli napodobovat chování psů? Ten je úplně mimo. Snažit se rukou kousat psa, protože tím údajně simulujeme kousání tlamou? Ach jo. Psi chápou, že my psi nejsme, a také chápou, že naše ruka není tlama. Celý svůj život totiž tráví tím, že nás pozorují. Mohou nás mít za divné opice, co se neustále objímají a často čučí do obrazovky, ale za psy nás rozhodně nepovažují.² Tak si na ně prosím, nehrajme. Můžeme tím dosáhnout jedině toho, že se našich rukou začnou bát, protože si je budou spojovat s častým trestáním.

Kupte si papírovou nebo elektronickou verzi knihy
za skvělou cenu na
www.melvil.cz